

Sygn. akt V CSK 317/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku K. S. i M. S.

przy uczestnictwie J. M.-S. i Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej [...] z siedzibą w G.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 marca 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt III Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej K. S. do rozpoznania,**
- 2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej M. S. do rozpoznania,**
- 3) zasądza od K. S. i M. S. na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej [...] z siedzibą w G. po 60,- (sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy K. S. oraz M. S. wnieśli skargi kasacyjne od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 grudnia 2012 r., oddalającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 24 maja 2012 r., którym oddalono ich wnioski o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz o zatwierdzenie oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po ojcu – Z. S..

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających realizację wskazanych funkcji skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły.

Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli ten wymóg jest spełniony przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich. Dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest bowiem uzasadnione ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których jej cele mogą być zrealizowane.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku wskazane przyczyny zachodzą. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania wnioskodawcy wskazywali, po pierwsze, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni wywołujących rozbieżności w orzecznictwie przepisów art. 1019 § 1 i 2 w zw. z art. 84 § 1 i 2 k.c., ze względu na tożsamość okoliczności rozpoznawanej sprawy w odniesieniu do wnioskodawcy K. S. oraz okoliczności przyjętych za podstawę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. I CSK 85/11, odmiennego jak kwestionowane rozstrzygnięcie, po drugie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do określenia w ramach wykładni art. 1019 § 1 i 2 w zw. z art. 84 § 1 i 2 k.c. granic pomiędzy starannością w zakresie okoliczności wywołujących błąd co do tytułu powołania do dziedziczenia oraz przedmiotu spadku uzasadniającą uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, a lekkomyślnością w tym względzie, w szczególności przy rozróżnieniu sytuacji osób pozostających ze spadkodawcą w bliskich stosunkach i tych, którzy nie mieli z nim kontaktu, a po trzecie, że skargi kasacyjne są oczywiście uzasadnione ze względu na pominięcie przez Sąd Okręgowy części zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe przyczyny nie usprawiedliwiają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja

2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Zagadnienia muszą mieć charakter rzeczywisty i konkretny. Argumentacja uzasadniająca wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek przysądu, a ponadto stanowić odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Zagadnienia nawiązujące do staranności spadkobiercy przy ocenie podstaw do uchylenia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia takiego oświadczenia w przepisany termin wielokrotnie były przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC 2006, nr 5, poz. 94; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11, OSNC 2013, nr 3, poz. 39; nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12; z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 172/12; powołane przez skarżących postanowienie z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11; z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, niepubl.). Ocena w tym przedmiocie, stanowiąca podstawę subsumcji, każdorazowo musi uwzględniać indywidualne okoliczności sprawy. Także odpowiedź na pytanie, czy rozstrzygające znaczenie ma pozostawanie spadkobiercy w kontakcie ze spadkodawcą, sprowadza się do oceny konkretnego stanu faktycznego. Tak sformułowane zagadnienie jest więc pozbawione koniecznego waloru abstrakcyjności.

Jako rozbieżności wykładni przepisów prawa w orzecznictwie sądów, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., nie można zakwalifikować różnicy stanowiska Sądu Najwyższego i Sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, oparte na odmiennym stanie faktycznym.

Odnosząc się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury jej spełnienie wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na

pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Tymczasem wywód skarżących, zmierzający do jej wykazania nie tylko nie zawierał uzasadnienia mogącego wskazywać na rażący charakter wad, ale nawet nie wskazywał przepisów prawa, które w ich ocenie zostały rażąco naruszone.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 520 § 3 zd. pierwsze w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 2 i § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

[aw]

jw